

ŠKODLIVÉ ČINITELE V LESOCH SLOVENSKA V ROKU 2018

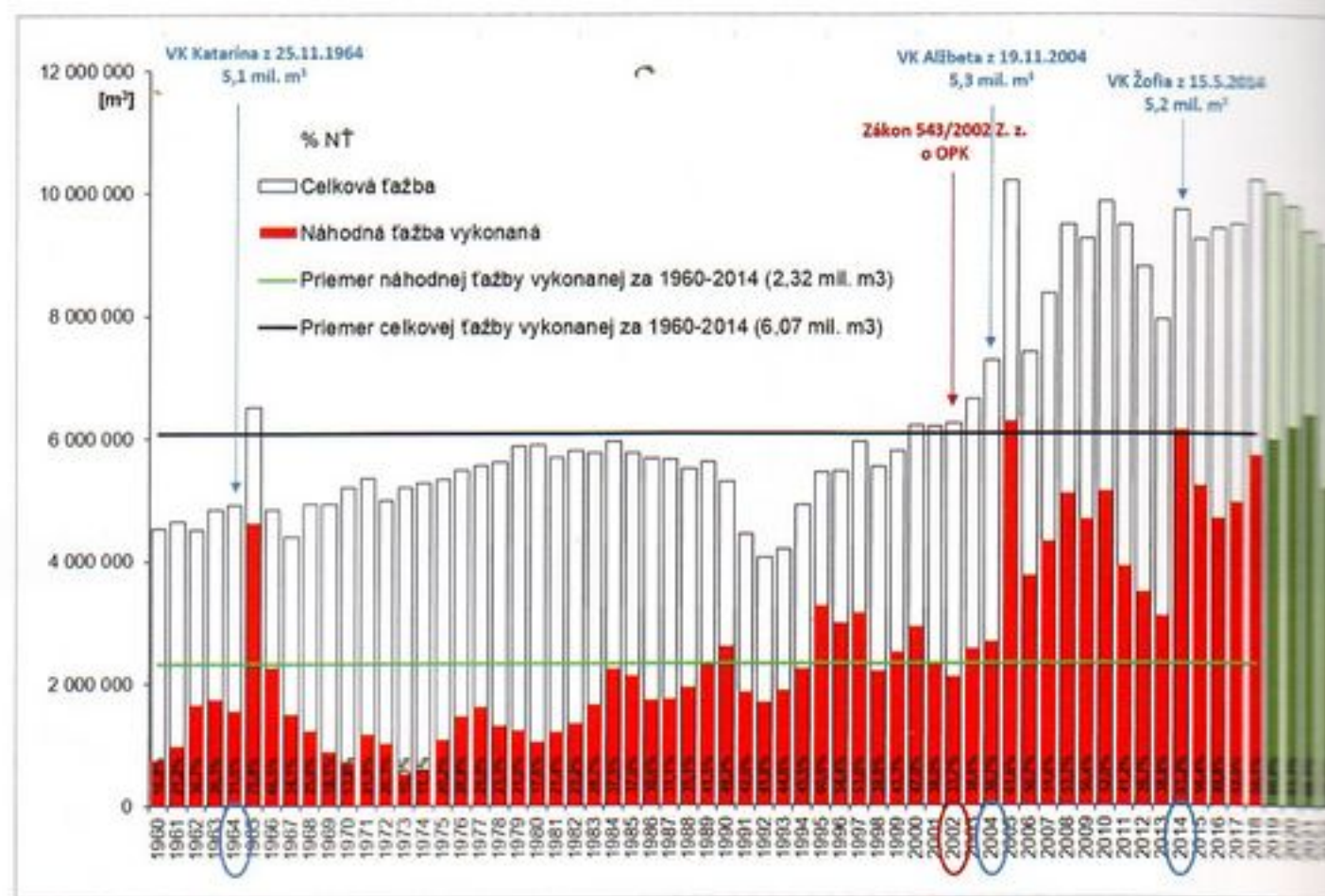
Andrej Kunca, Milan Zúbrik, Juraj Galko, Jozef Vakula, Andrej Gubka, Bohdan Konôpka, Roman Leontovič, Valéria Longauerová, Miriam Maľová, Christo Nikolov, Slavomír Rell, Marcel Dubec

Zdravotný stav lesov na Slovensku je veľmi zlý. Podieľajú sa na tom ihličnaté dreviny, najmä smrek a borovica, regionálne ide o Kysuce, Oravu, Tatry, Nízke Tatry, Turiec, Spiš, Gemer a Záhorie. Priamou príčinou je premnožený podkôrny hmyz.

Náhodné ťažby

V roku 2018 bolo náhodnou ťažbou vyťažených 5,72 mil. m³ drevnej

hmoty (o 0,78 mil. m³ viac ako v roku 2017). Podiel náhodnej ťažby na celkovej ťažbe bol 56,1%. Najvýznamnejšou príčinou týchto náhodných ťažieb boli biotické činitele (spracovaných 4,19 mil. m³). Po poškodení abiotickými činiteľmi sa spracovalo 1,50 mil. m³ a antropogénnymi 30 tis. m³. Ihličnatých drevín sa v náhodnej ťažbe spracovalo 5,22 mil. m³ (91%), listnatých 0,50 mil. m³ (9%). Regionálne boli najviac poškodené okresy

Obrázok 1. Vývoj celkovej a náhodnej vykonanej ťažby.

Brezno (547 tis. m³), Čadca (527 tis. m³), Tvrdošín (492 tis. m³) a Liptovský Mikuláš (419 tis. m³).

V roku 2018 pokračoval rast kalamity biotických škodcov. Tento nárast súvisí s výskytom živelných udalostí ako bola napr. vetrová kalamita Žofia z 15.5.2014 nasledovaná suchom v roku 2015, ale aj s nedostatočne vykonanou hygienou porastov. „Včasné“ a „dôsledné“ spracovanie náhodnej ťažby je základným nástrojom zabezpečenia hygieny porastov. Bez toho, aby boli porasty vyčistené od hmoty vhodnej pre vývoj sekundárnych škodlivých činiteľov, k zlepšeniu zdravotného stavu, najmä smrekových a borovicových porastov, na Slovensku v priebehu najbližších 3 – 5 rokov nenastane. Následne vykonané opatrenia ochrany lesa sú však bez hygieny porastov v konečnom dôsledku nedostatočne účinné. Obmedzenia vyplývajúce z právnych predpisov ochrany prírody a krajiny od roku 2002 vý-

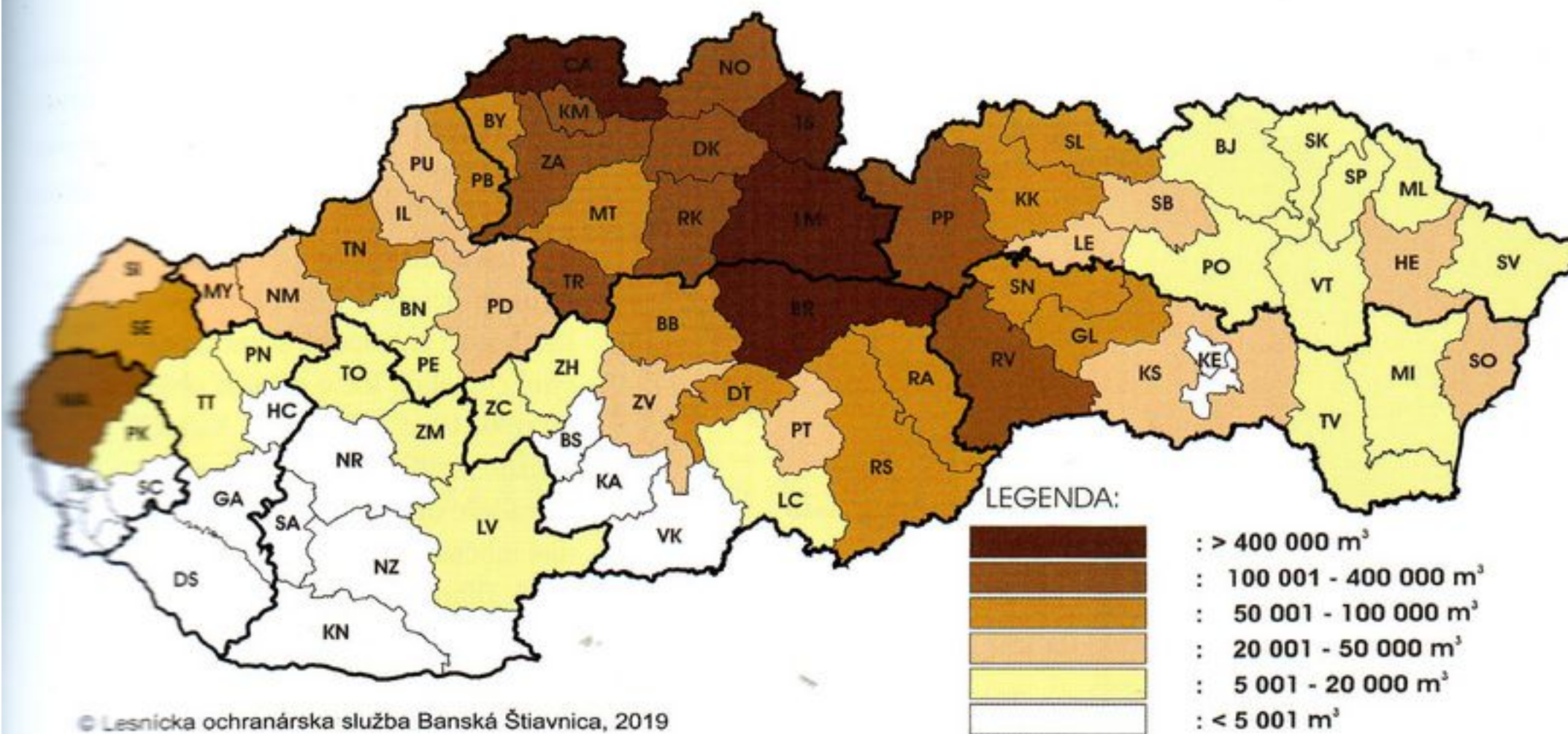
znamne prispievajú ku kalamitnému premnoženiu sekundárnych škodlivých činiteľov.

Abiotické škodlivé činitele

Počas roka 2018 sa spracovalo 1,5 mil. m³ kalamitného dreva, čo bolo na úrovni dlhodobého ročného priemeru. Podiel ihličnatých drevín na tomto objeme bol 72%, listnatých 28%. Najviac kalamitnej hmoty bolo spracovanej v okresoch Žilinského kraja - Tvrdošín (226 tis. m³), Liptovský Mikuláš (144 tis. m³) a Žilina (87 tis. m³). V týchto troch okresoch sa spracovalo až 30% všetkej kalamitnej hmoty poškodenej abiotickými činiteľmi v sledovanom období na Slovensku.

Biotické činitele

Z biotických škodlivých činiteľov má v súčasnosti najväčší význam podkôrny a drevokazný hmyz.

© Lesnícka ochranná služba Banská Štiavnica, 2019

Obrázok 2. Náhodná ťažba podľa okresov v roku 2018.

Tatrách, na Gemeri, vo Vysokých Tatrách, na Orave, Kysuciach, Turci a Spiši. Regionálne išlo najmä o okresy Brezno (518 tis. m³), Čadca (391 tis. m³), Poprad (309 tis. m³), Turčianske Teplice (275 tis. m³), Liptovský Mikuláš (262 tis. m³), Tvrdošín (262 tis. m³), Žilina (239 tis. m³), Rožňava (212 tis. m³), Námestovo (180 tis. m³), Ružomberok (159 tis. m³), Kysucké Nové Mesto (137 tis. m³) a Dolný Kubín (126 tis. m³). Týchto 12 okresov zodpovedá za 78 % objemu dreva poškodeného podkôrnym a drevokazným hmyzom a až 9 z nich je zo Žilinského kraja.

Lykožrút smrekový

Pokračuje gradácia lykožrúta smrekového. V roku 2018 bolo spracovaných 3,55 mil. m³ drevnej hmoty, čo je nový historický rekord. Ide o najvýznamnejšieho biotického škodlivého činiteľa, ktorý sa premnožuje aj kvôli obmedzeniam v hospodárení v lesoch, ktoré vyplývajú z právnych predpisov o ochrane prírody a krajiny. Kulminácia kalami ty lykožrúta smrekového sa očakáva v roku 2020. Bez prísneho dodržiavania hygieny porastov nie je možné zastaviť šírenie kalami ty. Ochrana prírody by mala namiesto bránenia vykonávania opatrení proti lykožrútovi smrekovému tieto opatrenia nariaďovať.

Podkôrny a drevokazný hmyz

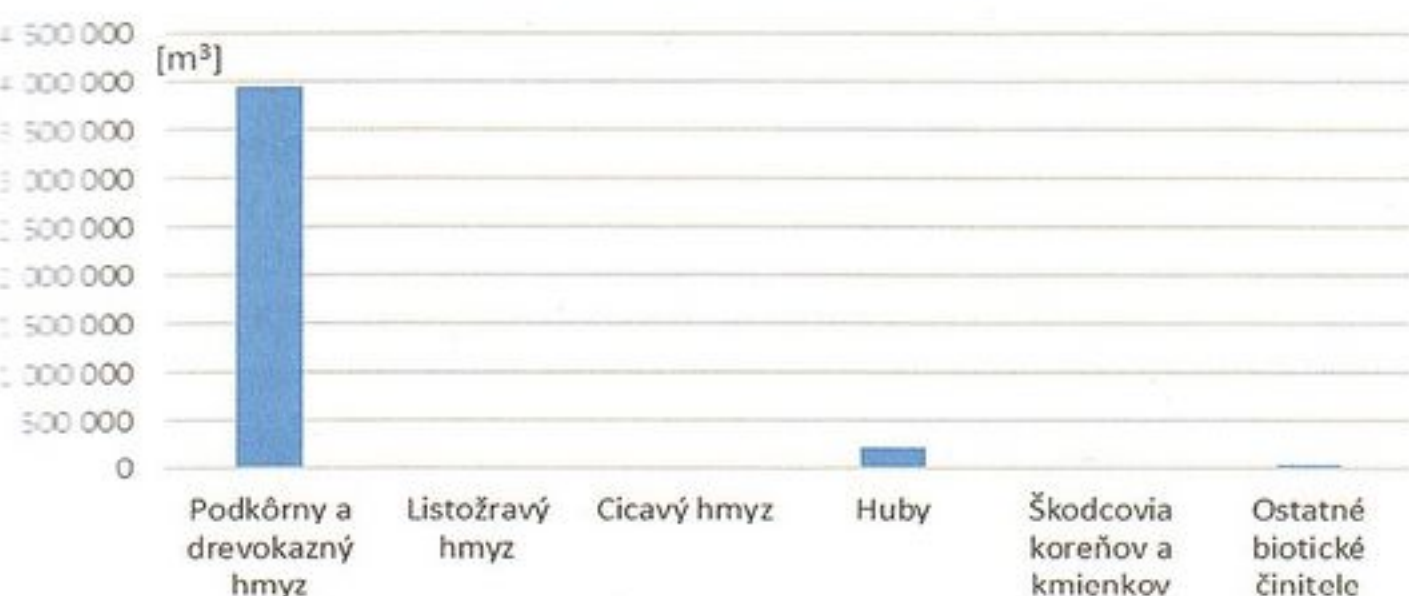
Situácia s podkôrnym hmyzom sa v roku 2018 opäť zhoršila. Ide najmä o zvýšenie škôd spôsobených lykožrútom smrekovým, ale aj inými druhmi na smreku. Ďalej sú to podkôrnikovité na borovici, ktorých početnosť taktiež výrazne stúpa.

V roku 2018 sa spracovalo 3,94 mil. m³ drevnej hmoty poškodenej podkôrnym a drevokazným hmyzom, z toho lykožrútom smrekovým to bolo 3,55 mil. m³ (90 %). Najohrozenejšie regióny sú v Nízkych

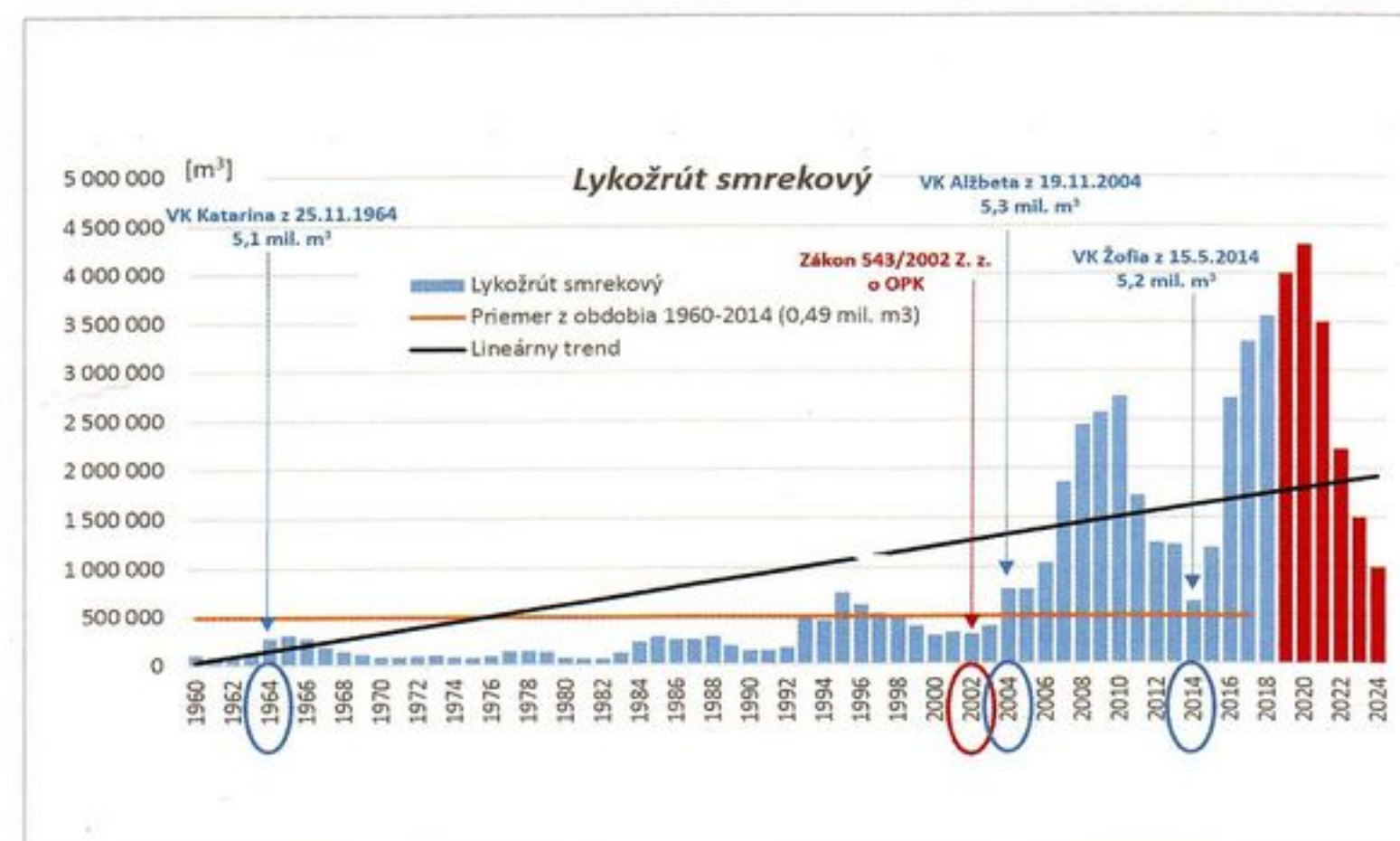

Obrázok 3. Vývoj objemu spracovanej náhodnej ťažby poškodenej abiotickými škodlivými činiteľmi.

Biotické škodlivé činitele 2018

Obrázok 4. Podiel jednotlivých skupín biotických činiteľov na vykonanej náhodnej ťažbe spôsobenej biotickými činiteľmi v roku 2018.

Obrázok 6. Vývoj vykonanej náhodnej ťažby poškodenej lykožrútom smrekovým.